KRAJOWA RADA IZB ROLNICZYCH
Adres do korespondencji:
Parzniew, ul. Przyszłości 5, 05-804 Pruszków tel. 881 939 421
e-mail: sekretariat@krir.pl www.krir.pl

KRIR/MR/ 974 /2025 Warszawa, 17 .09.2025 r.

Pan
Stefan Krajewski
Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Szanowny Panie Ministrze,

W odpowiedzi na pismo znak DPB.kj.0210.3.2024, dotyczące *projektu* ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu wzmocnienia pozycji rolników aktywnych zawodowo Zarząd Krajowej Rady Izb Rolniczych uprzejmie informuje, jak następuje.

Projekt zakłada pozytywne i oczekiwane przez środowisko rolnicze założenia, które zmierzają do lepszego zdefiniowania i uszczelnienia mechanizmu przyznawania pomocy rolnikom aktywnym zawodowo, co ma na celu eliminację tzw. „rolników nieaktywnych" pobierających wsparcie bez faktycznej działalności rolniczej.

Zdaniem samorządu rolniczego przyjęta definicja nie może spowodować automatycznego wykluczenia najmniejszych i najsłabszych rynkowo gospodarstw, zwanych często socjalnymi. Wielu rolników ze względu na trudną sytuację w gospodarstwach (niskie ceny zbóż rosnące koszty produkcji) są dwuzawodowcami- dotyczy to mniejszych gospodarstw. W Polsce aż 78% gospodarstw poniżej 5 ha nie spełniałoby nowych kryteriów aktywności, co mogłoby ograniczyć dostęp do dopłat, zwłaszcza w województwach o rozdrobnionej strukturze (podkarpackie, lubelskie, małopolskie oraz świętokrzyskie). Około 570 tys. gospodarstw zostanie uznanych za aktywne, podczas gdy o dopłaty ubiega się ponad 1,2 mln rolników.

Małe gospodarstwa rolne powinny zostać włączone do specjalnego programu wsparcia ze względu na swoje znaczenie dla zachowania narodowego dziedzictwa, jak i bezpieczeństwa żywnościowego.

Ze względu na obecny stan prawny w zakresie dzierżawy gruntów rolnych, który nie zapewnia wystarczających zabezpieczeń zarówno dla dzierżawców, jak i właścicieli gruntów konieczne jest w pierwszej kolejności opracowanie kompleksowej ustawy o dzierżawie gruntów rolnych.

W opinii samorządu rolniczego, w większości przypadków rolnicy powinni być uznani za aktywnych, jeżeli spełniają co najmniej jeden z następujących warunków:

- realizują ekoschematy w ramach PS WPR 2023–2027, jednak z zastrzeżeniem, że nie wszystkie ekoschematy świadczą o produktywności gospodarstwa, a czasem mogą mieć jedynie efekt prośrodowiskowy,
- posiadają zarejestrowane zwierzęta w systemie IRZ oraz obsadę większą niż 0,1 DJP/ha,
- korzystają z programów inwestycyjnych PROW i PS WPR,
- są zarejestrowani jako płatnicy VAT,

- uczestniczą w gromadzeniu danych w ramach FSDN,

co w większości uwzględniają proponowane przepisy *projektu ustawy.*

Proponowane przepisy wprowadzają dodatkowe obowiązki dla rolników, co w praktyce oznacza kolejne obciążenia administracyjne dla gospodarstw rolnych i może negatywnie wpływać na efektywność prowadzenia działalności rolniczej. Z uzasadnienia ustawy wynika, że dzięki nowym kryteriom ok. 570 tys. rolników miałoby zostać zwolnionych z obowiązku udowadniania prowadzenia działalności rolniczej. Jednocześnie ok. 1,2 mln, czyli zdecydowana większość rolników będzie zobowiązana do przedstawienia dodatkowych dokumentów. Ponadto projekt ustawy nie zawiera przepisów nakładających na ARiMR obowiązek wprowadzenia do systemu e-wniosku mechanizmów automatycznie wskazujących, którzy rolnicy są zobligowani do złożenia dokumentów. Brak takiego rozwiązania może prowadzić do powstania niepotrzebnego chaosu i niejasności proceduralnych.

Art. 24 ust. 1 – wymóg wykazania przychodów lub kosztów adekwatnych do wielkości gospodarstwa może być problematyczny w latach występowania niekorzystnych warunków atmosferycznych lub spadku cen skupu produktów rolnych. Przepis nakłada na rolnika obowiązek udokumentowania przychodów/kosztów w wysokości odpowiadającej wielkości gospodarstwa wynikającej z wniosku złożonego w roku poprzedzającym, co może powodować wątpliwości co do stabilności i przewidywalności tego rozwiązania. Brak jednoznacznych zapisów w samej ustawie może rodzić niepewność i konieczność corocznego dostosowywania się rolników do nowych regulacji. W przypadku rolników, którzy nie składali wniosku o przyznanie pomocy w roku poprzednim, pomoc ma być przyznawana na podstawie kosztów lub przychodów poniesionych w roku złożenia wniosku.

Należy doprecyzować, co oznacza „rok złożenia wniosku" - powinna być stosowana zasada roku rolniczego a nie kalendarzowego, ponieważ w praktyce rolnicy często dokonują zakupu środków produkcji już jesienią roku poprzedzającego. Brak takiego doprecyzowania może skutkować wykluczeniem części kosztów z rozliczenia.

Art. 24 ust. 2 – próg 0,3 DJP/ha jest trudny do osiągnięcia w gospodarstwach specjalizujących się w chowie owiec, kóz lub innych gatunków zwierząt, mimo faktycznej produkcji. Proponujemy obniżenie wskaźnika do 0,2 DJP/ha, co lepiej odzwierciedli realia produkcji zwierzęcej w tego typu gospodarstwach.

Proponowany termin przekazywania dokumentów do 30 września jest zbyt krótki i niekorzystny dla rolników. Może on wymuszać sprzedaż płodów lub zakupy środków produkcji w okresie zawyżonych cen, a także nakłada się na okres wakacyjny doradców i urzędników oraz na czas intensywnych prac polowych. Postuluje się wydłużenie terminu co najmniej do końca roku.

Zwracamy jednocześnie uwagę na pilną konieczność przygotowania i skonsultowania ze środowiskiem rolniczym projektu rozporządzenia do ww. ustawy, które ma uregulować listę dokumentów finansowych i innych, potwierdzających prowadzenie przez rolnika

działalności rolniczej oraz wysokość kosztów lub przychodów, które trzeba będzie wykazać.

Projekt zakłada, że ustawa wejdzie w życie na początku przyszłego roku i będzie obowiązywać już w kampanii wniosków obszarowych 2026/27. W takim przypadku rolnik, zgodnie z jej obecnymi zapisami, będzie musiał przedstawić dokumenty za rok 2025. Obawiamy się, że taki pośpiech i brak informacji może wyeliminować wielu aktywnych rolników ze skorzystania z dopłat w nowym sezonie. Doprecyzowania wymaga także status młodych rolników, którzy przejmą gospodarstwa w 2026 roku, a nie będą posiadali dokumentów za 2025 rok.

Przedstawiając powyższe uwagi samorząd rolniczy jest zdania, że proponowane rozwiązania mogą być korzystne dla rolników, jednak nie mogą być wprowadzane w pośpiechu, w związku z czym za realny termin wejścia w życie przepisów ustawy uważamy 2027 rok.

Przedstawiając powyższe,

Pozostaję z poważaniem

PREZES
KRAJOWEJ RADY IZB ROLNICZYCH

WIKTOR SZMULEWICZ